

DOPORUČENÝ POSTUP LÉKAŘE PŘI ÚMRTÍ MIMO ZDRAVOTNICKÉ ZAŘÍZENÍ A NÁSLEDNÁ SOUČINNOST S ORGÁNY POLICIE ČR

MUDr. Igor DVOŘÁČEK , Ph.D.
Ústav soudního lékařství FN Ostrava

Příjezd na místo úmrtí

- nasazení rukavic
- zběžná prohlídka okolí zemřelého (blistry, láhve od alkoholu ...)
- zákaz kouření a odhazování nedopalků
- nepoužívat WC, ručníky
- nepoužívat vybavení domácnosti (vařič, nože, otvíráky apod.)
- nemanipulovat s věcmi v okolí zemřelého, resp. s nástroji (zbraně, nábojnice, úvazy apod.)
- nevyhazovat odpadky do koše, rukavice, injekce apod. nechávat na jednom místě v blízkosti dveří nebo u koše
- neprohledávat bez rukavic zásuvky (hledání zdrav.dokumentace, dokladů)

Konstatování smrti

- nejisté známky smrti – zástava dýchání, zástava srdce, neýbavnost reflexů
- jisté známky smrti – posmrtná bledost, chladnutí těla, posmrtné skvrny, ztuhlost, posmrtný rozklad

Pokud lékař nezjistí při prohlídce zemřelého žádné podezřelé okolnosti pokračuje v prohlídce těla následujícím postupem

Prohlídka těla

- okolí a oděv (nález těla v posteli, na WC, v koupelně, mimo dům, v práci, krevní stříkance na oděvu, prosáknutí krví, pokálení oděvu, oděv s defekty, roztrhaný, klidový)
- hlava (kštice, očnice, spojivky překrvené, ikterické, nos, nosní kůstky, rty, uzdičky, sliznice rtů, uši a zevní zvukovody)
- krk (strangulační rýhy, podlitiny oděrky)
- trup (oděv pouze vyhrnout - poranění, jizvy, prohlédnout záda)
- genitál (krevní podlitiny, oděrky, výtok krve z genitálu)
- horní končetiny (známky sebeobrany na rukou a předloktí, injekční vpichy – toxikoman, úchopové podlitiny na pažích)
- dolní končetiny (především u dopravních úrazů chodců)

Příčina smrti – smrt přirozená

- onemocnění kardiovaskulárního systému (muži 3.-4.decenium, ženy po klimakteriu) – smrt nastupuje rychle, často si pacient nestačí přivolat pomoc
- chlopenní vady –vrozené v dětství, ve vyšším věku porevmatické
- myokarditida (onemocnění dětského věku)
- koarktace aorty (především u mladších jedinců do 5.decenia)
- onemocnění cév - (spíše u mužů 3.-5.decenium) aneurysmata, Erdheimova medionekroza
- těžká obezita
- cirhoza jaterní (u mužů převážně 4.-5.decenium) - ikterus, ascites, vymizení ochlupení, pokálení černou stolicí, zvracení krve
- aneurysmata mozkových cév (častěji u žen asi 5.decenium)
- infekční onemocnění - pneumonie v asociálním prostředí, střevní infekce dětí a přestárých
- epilepsie (2.-3.decenium)
- nádorová onemocnění (téměř v celém věkovém rozpětí mužů i žen) - kachexie, facies Hippocratica

- vředová onemocnění žaludku a dvanáctníku - chrlení krve z úst, anémie kůže
- alergická onemocnění včetně astmatu
- náhlé úmrtí dítěte (SIDS)

Příčina smrti – smrt násilná

- mechanické násilí
- úrazy v dopravě
- střelná poranění
- udušení
- zevní fyzikální vlivy
- působení chemických látek

Doba smrti

- 0-30 minut - začátek tvorby mrtvolných skvrn na krku
- 30-60 minut - zřetelně vyvinuté mrtvolné skvrny na nejnižší lokalizovaných částech těla, zkalení rohovek na otevřeném oku
- 1-2 hodiny - zřetelné chladnutí tváří a akrálních částí těla, splývání mrtvolných skvrn
- 2-5 hodin - vytváření mrtvolné ztuhlosti svalových skupin, chladnutí kůže i pod oděvem, možnost úplného přemístění mrtvolných skvrn
- 5-10 hodin - neúplné přemístění mrtvolných skvrn při obrácení těla, mrtvolná ztuhlost všech svalů, opětovné vytvoření ztuhlosti po jejím násilném porušení
- 10-24 hodin - zkalení rohovek zavřených očí, vytlačení mrtvolných skvrn prstem
- 1-2 dny - částečné vytlačení mrtvolných skvrn silným tlakem, počátek spontánního rozvolňování mrtvolné ztuhlosti
- 3-5 dní - úplné vymizení mrtvolné ztuhlosti, rozvoj hnilobných změn

Dokumenty

- ověřit totožnost zemřelého
- vypsát List o prohlídce zemřelého
- vypsát Průvodní list k pitvě (Záznam o výjezdu RLP, LSPP)
- vypsát Příklad ke zdravotnímu transportu (tzv. převozní lístek pro pohřební službu)

Rozhodnutí o provedení pitvy (vyhl. č.19/88 Sb.)

- děti do 15ti let věku
- ženy v souvislosti s těhotenstvím, potratem, šestinedělí
- u osob s kardiostimulátory a radioaktivními zářiči
- jestliže z mrtvého těla byl odňat orgán pro transplantaci
- při náhlých úmrtích, jestliže se nepodařilo zjistit příčinu úmrtí
- u osob zemřelých násilným úmrtím včetně sebevražd
- u průmyslových otrav nebo úrazů
- u osob zemřelých ve vazbě nebo ve výkonu trestu
- je-li podezření, že úmrtí může být v příčinné souvislosti s nesprávným postupem při výkonu zdravotnických služeb

Oznámení úmrtí Policii ČR

- každá smrt násilná včetně sebevražd
- úrazy, intoxikace
- není-li známa totožnost zemřelého
- úmrtí v dopravních prostředcích
- úmrtí cizince
- úmrtí dětí a mladých osob
- úmrtí na frekventovaném místě
- úmrtí osamělé osoby

Odjezd

- vypsání dokumenty ponechat u těla zemřelého
- zdravotnický odpad nechat na jednom místě, nejlépe u dveří nebo u koše

Za předpokladu, že po konstatování smrti lékař zjistí zjevné známky aktivního násilí a následně vysloví důvodné podezření, že smrt byla způsobena druhou osobou, prohlídku přeruší a okamžitě přivolá Policii ČR. Vypíše dokumenty a může odjet.

Zjevné známky násilí způsobené druhou osobou

- krevní stříkance v okolí, krevní šmouhy
- známky napadení a zápasu
- známky sebeobranu
- vícečetnost ran v lokalitách životně důležitých orgánů, poranění, která si nemohl poškozený způsobit sám
- svázání a ukrytí těla, přemístění mrtvoly, stopy po vlečení apod.

Ohlášení úmrtí Policii ČR

- vypsání dokumentů (vypsání Listu o prohlídce zemřelého, Průvodní list k pitvě, Příkaz ke zdravotnímu transportu)
- odjezd (předání zdravotních dokumentů Policii ČR)

Postup lékaře při prohlídce zemřelého mimo zdravotnické zařízení

Postup lékaře při úmrtí bez zavinění druhou osobou

Postup lékaře při úmrtí zaviněném druhou osobou

